lio, pilko, tamsiai pilko molingo grunto tarpsluoksniai (4 pav.). Šių tarpsluoksnių apatinė dalis nepasiekta. Vienam iš tarpsluoksnių aptikta XVII a. buitinės ir statybinės keramikos fragmentų. Šurfo V dalyje 1,3 m gylyje pasiektas įžemis.

The field evaluations on Polocko Street

In 2012, field evaluations were conducted at two locations on Polocko Street in the Vilnius historic suburb of Užupis. Three test pits (a total of 12 m^2) were excavated on the plot at Polocko St. 7A (Fig. 1) and a fill layer of sand up to 1.6 m thick and, at a depth of 2–2.7 m, a layer with 16th–17th-century pottery were discovered (Fig. 2). One 2 x 1 m test pit was excavated on the plot at Polocko St. 12–1 (Fig. 3) and a 17th-century pit (Fig. 4) with coeval pottery was found.

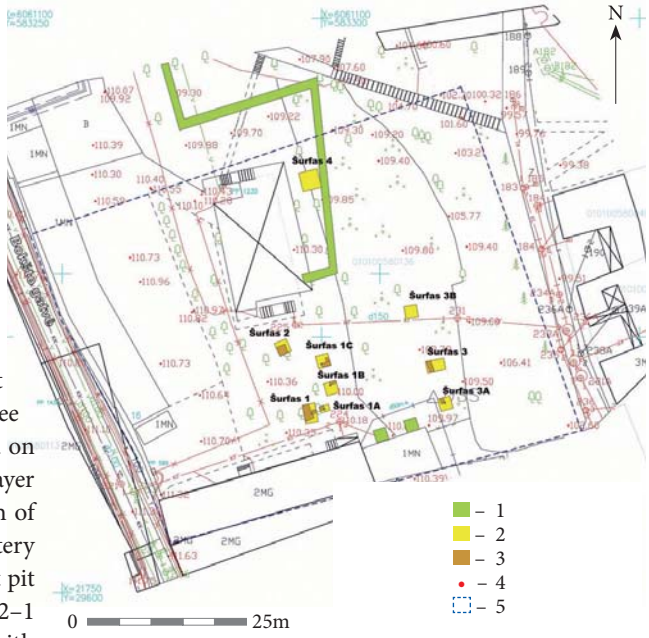

1 pav. Žvalgomųjų tyrimų sklypuose Bokšto g. 10C, 14 situacijos planas: 1 – 1983 ir 1999 m. tirtos vietos; 2 – 2012 m. tirti šurfai; 3 – 2012 m. atkastos mūrinės konstrukcijos; 4 – atkasti buvusių pastatų kampai; 5 – sklypo riba. L. Girlevičiaus brėž.

Fig. 1. Situation plan of the field evaluation on the plots at Bokšto St. 10C and 14: 1 – areas excavated in 1983 and 1999; 2 – test pits excavated in 2012; 3 – masonry constructions unearthed in 2012; 4 – the unearthed corners of former buildings; 5 – boundary of the plot

Linas Girlevičius

Bokšto gatvė 10C, 14

2012 m. balandžio–lapkričio mėnesiais atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai sklypo Bokšto g. 14 Š dalyje ir sklypo Bokšto g. 10C dalyje, Vilniaus mieste. Archeologinių tyrimų tikslas buvo ne tik nustatyti kultūrinio sluoksnio stratigrafiją, datuoti įvairiais laiko tarpsniais susidariusius kultūrinio sluoksnio horizontus, bet ir lokalizuoti šioje Vilniaus vietoje stovėjusių pastatų liekanų tikslią vietą, būklę, o architektūrinių tyrimų metu – datavimą. Pastatų antžeminės dalys išlikę tik ties Bokšto gatve – vieno pastatų gatvės fasadas dabar yra sklypą nuo gatvės ribojančios tvoros dalis. Žinoma, kad ties Bokšto gatve (po dabar esančiais garažais ir neužstatytoje aikštelėje prieš juos) yra gotikinis rūsys ar keletas tarpusavyje nesujungtų rūsių, tačiau jie detaliau netyrinėti. Per II Pasaulinį karą šioje Vilniaus senamiesčio dalyje buvo Vokietijos kariuomenės ryšių centras, kurį Raudonoji armija puolimo metu sunaikino. Po karo kurį laiką sklypas buvo pustuštis, apleistas, jame stūksojo griuvėsiai, būta bombų, sviedinių išmuštų duobių. Vėliau, likviduojant karo pasekmes, pradėjus naujas statybas, vietinių gyventojų pasakojimu, į sklypą per Savičiaus gatvę įrengtus bėgius buvo vežamos griuvenos iš

2 pav. Šurfas 4 atkasus archeologinio sluoksnio paviršių iš PR. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 2. The surface of the archaeological layer unearthed in test pit 4, as seen from the SE

Vokiečių gatvės. Šių griuvenų esą suvežtas didelis kiekis, jomis performuotas ir šios Vilniaus vietos reljefas. Tarybiniu laikotarpiu sklype pastatyta slėptuvė, ji prijungta prie miesto inžinerinių tinklų. Tyrimų metu buvo naudojamasi užsakovo pateiktais XIX a. pabaigos – XX a. I pusės brėžiniais, pagal juos išskaičiuotos šurfų vietos.

1983 m. archeologinius žvalgymus sklype atliko G. Vaitkevičius (*LIIR*, f. 1, b. 1112). Išvadose nurodoma, kad kultūrinio sluoksnio struktūra į Š nuo slėptuvės visiškai suardyta iki 2,5 m gylio (trasos dugno). Kas giliau – nenustatyta, nes nebuvo kasama. Ankstyviausias aptiktas kultūrinio sluoksnio horizontas datuojamas XVI–XVII a., sluoksnis aptiktas 1,5–1,7 m gylyje. Trasos dalyje, esančioje toliau nuo slėptuvės, susidaręs iki 2 m storio XIX–XX a. datuojamas sluoksnis. 1999 m. ties pastato Bokšto g. 14 R dalies Š siena du šurfus ištyrė A. Vaicekauskas (*LIIR*, f. 1, b. 3180). Ištirtas 12,5 m^2 plotas, aptiktas 1,7–3,6 m storio supiltas kultūrinis sluoksnis. Ankstyviausias kultūrinio sluoksnio horizontas datuotas XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia.

2012 m. vykusių tyrimų metu tyrimai atlikti 45 m^2 plote ištiriant 9 šurfus (1 pav.). Įžemis pasiektas ne visuose šurfuose. Kai kuriuose šurfuose įžemio nebuvo bandoma pasiekti sąmoningai, nes juose buvo atkastos archeologinės struktūros (mūrai, akmenų grindiniai) arba kultūrinio sluoksnio apačios nebuvo įmanoma pasiekti fiziškai dėl itin storų XX a. II pusėje – XXI a. pradžioje suformuotų supiltinių sluoksnių. Kultūrinio sluoksnio storis tirtojoje teritorijoje 1,2–3 m, kai kuriose sklypo dalyse kultūrinio sluoksnio storis yra didesnis nei 3 m. Kultūrinis sluoksnis storėja PV–ŠR kryptimi, šlaito link. Arčiau šlaito tirtuose šurfuose (3, 3A, 3B, 4) fiksuoti 1,7–2 m ar net storesni XX a. II pusėje suformuoti sluoksniai, kuriuose vietomis yra itin daug griuvenų. Griuvenos – XVII–XX a. plytos ir jų duženos, olandiško tipo čerpės, tinko, kalkių skiedinio gabalai, XIX–XX a. datuojamų ir keletas XVII a. datuotų plokštinių koklių fragmentų. Griuvenų sluoksniai galėjo atsirasti po II Pasaulinio karo griaunant pastatus Vokiečių gatvės rajone ir vežant tas griuvenas čia. Vietose, kur archeologinis sluoksnis yra arčiau žemės paviršiaus, bei šurfe 4 pavyko geriau ištirti vertingą kultūrinio sluoksnio dalį (2 pav.). Viršutinėje archeologinio sluoksnio dalyje vyrauja XVI–XVIII a. datuojami radiniai: buitinės keramikos, koklių fragmentai, čerpių duženos (aptikta ir čerpių „vienuolių“ šukių). Šurfe 4 virš įžemio slūgsojusiame pilkos smėlingos žemės sluoksnyje aptikta pora redukcinėje aplinkoje išdegtų šukių. Pagal įrėžtą ornamentą vienoje iš jų šukės datuotos XIV a. pabaiga – XV a. Tame pačiame šurfe aptikta ir dalinai tirta į įžemį įgilinta ūkinė duobė, kurioje surasta XVI a. II puse – pabaiga datuojamų plonasienės, glazūruotos iš balto molio pagamintos buitinės keramikos fragmentų.

Ankstyviausias kultūrinio sluoksnio horizontas sklype preliminariai datuojamas XIV–XV a. Storiausia sluoksnio dalis sklype susiformavo XVII a. Šešiuose šurfuose aptikta mūrinių konstrukcijų liekanų. Šurfuose 1 ir 2 aptiktos iki II Pasaulinio karo sklype stovėjusio, veikiausiai XVII a. statyto pastato, turėjusio adresą Bokšto g. 12, R sienos liekanos, šurfe 1 – šio pastato PR kampas ir prie jo buvusio prišlieto priestato pamatai. Šio priestato PR kampas aptiktas šurfe 1A. Šie mūrai prastai išlikę, nes ilgą laiką buvo gana negiliai nuo žemės paviršiaus. Pastato Bokšto g. 12 balkoną laikiusios kolonos pagrindas atkastas šurfe 1C. Pastato aplinka buvo grįsta akmenų grindiniu su latakais. Grindinio fragmentai atkasti šurfuose 1, 1A, 1B, 1C ir 2. Grindinys turbūt buvo įrengtas iškart pastačius aukščiau minimą mūrinį namą (grindinys įrengtas iškart virš pastato juostinių pamatų praplatėjimo), vėliau buvo remontuotas, o eksploatuotas iki pat II Pasaulinio karo. Šurfuose 1B ir 1C atkastos kito iki II Pasaulinio karo sklype stovėjusio pastato liekanos – fragmentiški V dalies pamatai. Šis pastatas plane buvo „L“ raidės pavidalo, jo R dalis buvo prie šlaito. Šurfuose 3 ir 3A atkasta mūrinė šio pastato R siena, kartu turbūt atlikusi ir atraminės sienos vaidmenį. Šurfe 3A aptikus šios sienos P galą, šurfe 3B tikėtasi aptikti Š. Tačiau šio tikslo įgyvendinti nepavyko – sienos Š galas nerastas. Tikėtina, kad jis nuardytas tarybiniu laikotarpiu įrengiant nuotekynę iš slėptuvės. Plane „L“ raidės pavidalo pastato mūriniai pamatai išlikę gana prastai, jie tikriausiai apardyti po II Pasaulinio karo. Visas aptiktas mūrines konstrukcijas, grindinius rekomenduojama išsaugoti. 2012 m. atliktų archeologinių tyrimų metu surasti radiniai perduoti LNM. Tyrimus ketinama tęsti – čia numatoma atkurti buvusį užstatymą.

Bokšto St. 10C, 14

In 2012, during a field evaluation at the now sparsely developed plots at Bokšto St. 10C and 14, an attempt was made to discover the remains of the building that stood on this plot up until the Second World War and had the address of Bokšto St. 12. The plots are near the slope of the Vilnius river valley. At the bottom of the slope was the Vilnius channel and on the channel bank, in the E part of the present-day plot stood the Vilnius defensive wall, the location of which has not been identified at this site. A total of 45 m^2 (9 test pits) was excavated (Fig. 1) and the foundation of a building erected in the 17th century and reconstructed later, paving beside the building, and fragments of later masonry structures were discovered. The earliest cultural layer horizon excavated at the plot dates to the late 14th or 15th century. The archaeological layer on the plot is not thick (just 1.2–1.5 m), but thick fill layers formed above it after the Second World War and perhaps prior to that (Fig. 2).

Linas Girlevičius

Radvilų rūmų liekanos Radvilų gatvėje 5

2012 m. liepos mėnesį atlikti archeologiniai tyrimai Radvilų g. 5 sklype ir jo artimiausioje aplinkoje (Vilniaus miestas). Čia ištirtos 7 įvairaus dydžio žvalgomosios perkasos ir 5 šurfai (1 pav.). Bendras tirtas plotas – 105 m^2. Tyrimai čia buvo atliekami prieš parengiant teritorijos detalųjį planą. Archeologiniais tyrimais šioje teritorijoje siekta nustatyti tikslesnę šiame sklype buvusių Radvilų rūmų vietą, kultūrinio